

ПЕРЕШКОДИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Кобичева О.С.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи

Національного банку України» (м. Суми)

Науковий керівник д.е.н., проф. Козьменко С.М.

Світова практика показує, що в умовах ринкової економіки комерційні банки мають виконувати функції організаторів та фінансових ініціаторів здійснення великих інвестиційних проектів. Шанси вітчизняних підприємств отримати фінансову підтримку від банків під бізнес-проекти суттєво зросли, що пояснюється зростанням інтересу вітчизняних банків до проектного фінансування та їх готовністю прийняти на себе проектні ризики, проте сталих критеріїв відбору проектів у банків поки що немає. З цих позицій виникає об'єктивна необхідність у критичному аналізі існуючої практики банківського проектного фінансування в Україні, виявлення проблем впровадження даного виду послуг та обґрунтування напрямів їх вирішення.

Проведене нами дослідження дає змогу виділити ряд чинників, які гальмують розвиток проектного фінансування в Україні (рис. 1).

Одним з головних чинників, які стримують розвиток проектного фінансування в Україні, є обмеження Національного банку щодо обсягів інвестування. Оскільки проектне фінансування, по-перше, потребує значних фінансових вкладень, а по-друге, носить довготривалий характер, то для його ефективного здійснення необхідним є забезпечення доступності кредитів для позичальників шляхом зниження їх вартості. Цього можна досягнути шляхом перегляду існуючої системи резервування коштів комерційних банків у напрямі зниження норми резервування. При цьому важливо створити стимулюючу систему обов'язкового резервування для банків, що активно займаються інвестиційним кредитуванням.

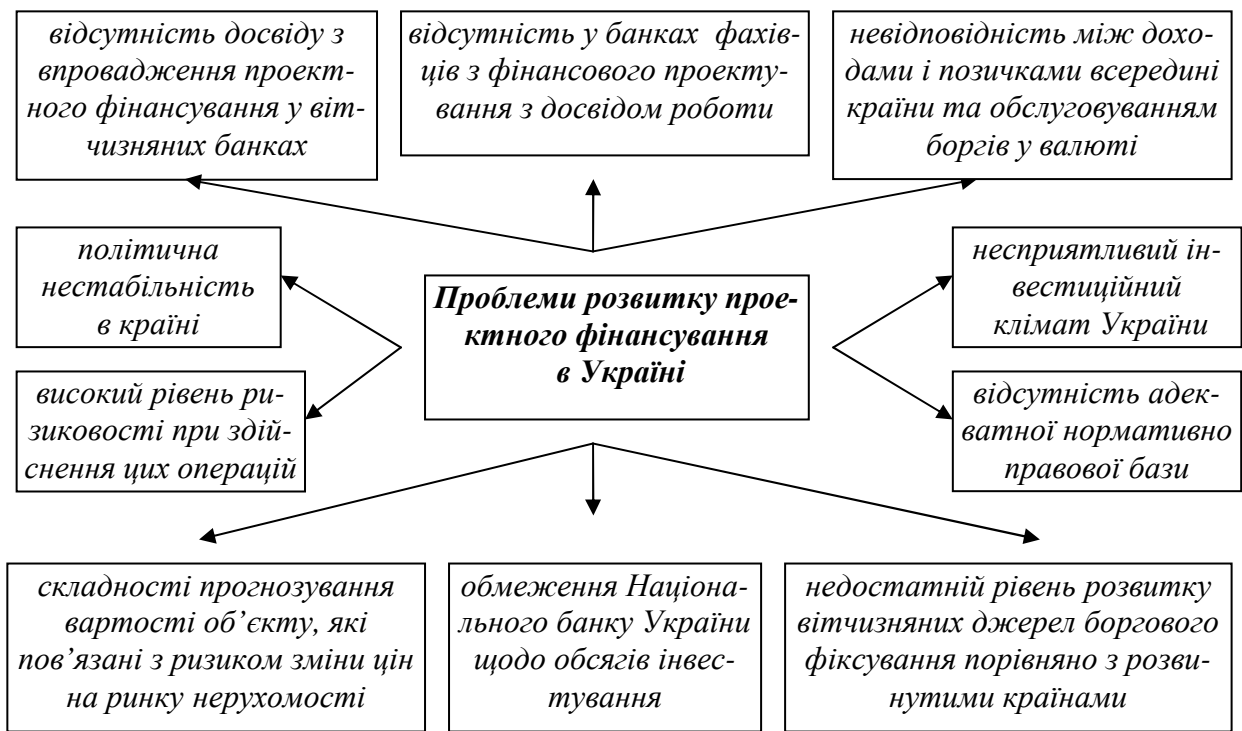

Рис 1. Проблеми розвитку проектного фінансування в Україні

Розвиток операцій банківського проектного фінансування в Україні гальмує відсутність адекватної нормативно-правової бази, зокрема, законодавчої основи для здійснення ряду фінансових операцій, які активно застосовуються у всьому світі (синдикація, секютиризація), а також відсутність чіткої законодавчої процедури реалізації майнових прав на об'єкт нерухомості, який будується. Суттєвим недоліком є і жорсткий порядок оподаткування довготермінових інвестиційних проектів, який передбачає сплату банком-інвестором податку в процесі інвестування, коли проект ще не дає віддачі, а мають місце лише витрати. Така практика штучно завищує вартість проекту і знижує його ефективність. Відповідно, необхідним є перегляд законодавства щодо оподаткування таких проектів.

Відсутність досвіду з впровадження проектного фінансування пояснюється відносно недовгим шляхом його розвитку в Україні. Як наслідок, банки неправильно розуміють його сутність, вони ототожнюють його з кредитуванням, в результаті чого оцінюють не прибутковість проекту, а поточну діяльність позичальника, накопичені ним активи.

Ще одним суттєвим чинником, який стоїть на перешкоді розвитку даної операції в Україні, є несприятливий інвестиційний клімат. Для подолання даної перешкоди, на нашу думку, вкрай необхідним є втручання держави шляхом надання гарантій страхування проектних ризиків, в тому числі, надання гарантій банкам, які фінансують інвестиційні проекти.

Головною перевагою проектного фінансування є його довготривалий характер, тобто отримавши кошти на фінансування проекту позичальник може використовувати їх тривалий термін у будь-якій валюті (як правило це долар або євро). Не менш важливою перевагою є можливість комплексного підходу до вирішення питань з фінансування проекту, більш професійний підхід до вирішення задач. Серед інших переваг: вигідні відсоткові ставки, індивідуальний графік погашення кредиту, можливість отримання пільгового періоду погашення заборгованості.

Таким чином, на основі проведеного вище аналізу, можна зробити висновки, що український ринок проектного фінансування у перспективі рухатиметься у бік зближення зі своїми західними аналогами. З цих позицій можна очікувати збільшення масштабів проектів, що фінансуються за цією схемою, збільшення термінів запозичень, підвищення питомої ваги позикового капіталу та застосування нових схем, зокрема, з опціоном на пакет акцій. Тим більше, що перевагою для українських банків є можливість вивчення зарубіжного досвіду впровадження даної послуги, дослідження можливих схем її використання, але вже з урахуванням вітчизняної специфіки, що дасть можливість уникнути ряду помилок.

Кобичева, О.С. Перешкоди розвитку банківського проектного фінансування в Україні [Текст] / О.С. Кобичева ; наук. кер. С.М. Козьменко // Формування ефективних механізмів державного управління економікою України: теорія і практика: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-11 листопада 2009 р.). – Донецьк : ДДУУ. – С. 183-185.